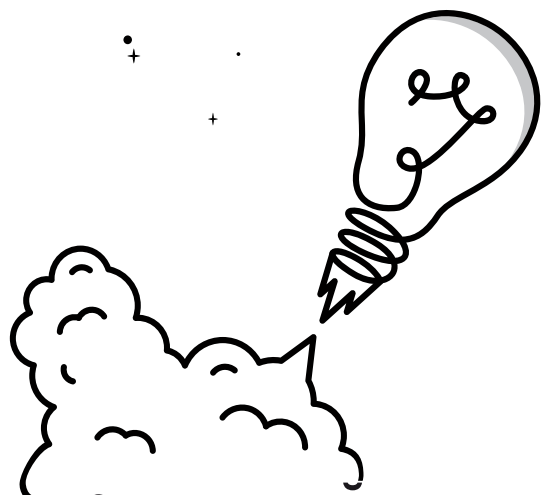

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

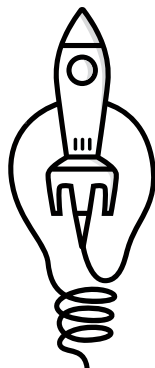
NOUA ERĂ A IMAGINAȚIEI

CUM VA CONDUCE VENITUL UNIVERSAL DE BAZĂ LA
EXPLOZIA CREATIVITĂȚII

PHILTEER

TRADUCERE:
LUCIANA DĂNILĂ

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV, 2021

CUPRINS

CAMPANIE.....	7
INVITAȚIA	21
AUTOMATIZAREA	29
VENITUL DE BAZĂ	61
CREATIVITATEA	93
PLAN	175
MANIFEST	183
Note	185

CAMPANIE

Să începem cu sfârșitul. Imaginează-ți o lume unde mașinăriile generează o bunăstare nemaivăzută care ni se împarte tuturor. Noi încă vom munci, dar vom face asta pentru că așa vrem și nu pentru că așa trebuie. Vom face lucruri care ne stimulează și ne provoacă. Vom face ce ne place și vom face o sumedenie de lucruri diferite. Vom face mai puțin din lucrurile pe care le facem acum doar ca să ne consolăm după prea multe ore petrecute la locul de muncă pe care îl urâm. Mai puține excese și risipă, mai puțină autodistrugere și devastare a planetei și mai multe lucruri care ne împlinesc, la care suntem buni și care ne alimentează talentele. Vom împărți mai mult din timpul nostru celorlalți, copiilor, comunităților și nouă înșine. Când avem timp de dat, imaginația intră în joc.

Suntem cele mai creative creaturi de pe planetă. Fiecare dintre noi are o capacitate uimitoare de a inventa și de a rezolva probleme. Putem avea tot felul de idei în minte, le putem aduce laolaltă și așa putem inventa ceva nou. Fiecare dintre noi se pricepe la ceva. Unii învârt cu iscusință bucăți de lemn la strung, alții pot bate albușuri până ce acestea devin perfect de tari cât să se transforme în

bezele perfecte, iar alții pot crea ca prin minune imagini atrăgătoare doar prin coduri de programare. Sub vraja imaginației lucrurile capătă viață.

Sfârșitul nu trebuie să fie foarte departe. Tehnologia care ne-a fost promisă de atâta amar de vreme este aici. Poate că nu avem ghiozdane cu propulsie, dar avem roboți, mașinării creative și suntem în pragul celei mai mari revoluții a pieței muncii de la Revoluția Industrială încoace.

Există un „dar”. Suntem cu un picior în prag, dar suntem precauți în fața următorului pas. Ne este teamă că automatizarea ne va împinge într-un hău al șomajului ridicat, al sărăciei în masă și al revoltelor civile. Acum nu există un sistem care poate suporta asemenea schimbări. În sistemul vechi, nevoia de a lucra îi ținea pe oameni ocupați și, indiferent cât de inegal, ea distribuia bunăstarea în lume. Ne spunem că asta s-a mai întâmplat și în trecut. De fiecare dată când tehnologia ia avânt, oamenii încep să se teamă că-și vor pierde locurile de muncă, iar de fiecare dată apar cumva locuri de muncă noi. Acest lucru s-ar putea petrece din nou, dar vor veni vremuri tulburi. Tranziția de la fermă la fabrică a întors lumea cu susul în jos, a creat condiții groaznice de muncă și de trai în mahalale, în mori satanice și a stârnit mișcarea creativă numită Romantism.

Așa ar putea sta lucrurile și acum, dar putem încerca să evităm acest lucru. Putem învăța din trecut și ne putem dedica acțiunii de a nu permite istoriei să se repete. Avem acum șansa de a privi la ce este înainte și de a veni cu niște răspunsuri.

Venitul universal de bază ar fi un răspuns. Ideea de a plăti fiecarui adult o sumă de bani, suficientă doar pentru traiul de bază, care să nu ia în considerare evaluarea resur-

selor de care dispune acesta și care să-i fie oferită pentru restul vieții ca un drept, devine o idee tot mai populară.

Dacă le oferim tuturor suficienți bani cât să se descurce, acest lucru ne va ajuta să trecem de nesiguranțele inițiale de pe piața muncii. Îi va proteja pe oameni în perioada dintre două locuri de muncă sau îi va ajuta să se adapteze la economia de tip *gig**. Un venit de bază la o valoare prestabilită, suficientă supraviețuirii, dar nu mai mare de atât, va însemna că încă va exista motivația de a accepta locurile de muncă disponibile, de a efectua mici sarcini remunerate sau de a avea câteva locuri de muncă cu jumătate de normă. Finalmente, pe măsură ce bunăstarea generată de automatizare va lua amploare, vom putea să ne plătim mai mult. Până atunci, vom vedea munca altfel, ca pe ceva ce facem de plăcere și nu doar pentru că trebuie să mâncăm.

Tipul de muncă din viitor va fi unul diferit. Automatizarea va prelua cele mai repetitive tipuri de profesii la început. Vor fi mai puțini șoferi și avocați specializați în divorțuri pe măsură ce aceste sarcini devin mai previzibile și de rutină, deși oamenii încă se vor ocupa de șofatul mai complex și de divorțurile dificile. Locurile de muncă rămase vor fi mai creative sau vor implica îngrijirea celorlalți. Vor fi locuri de muncă cu rezultate imprevizibile sau unele unde este necesară o cantitate enormă de empatie. Vor fi locuri de muncă provocatoare, umane, mulțumitoare și chiar distractive.

Cu mai avem mult timp la dispoziție și mai multă siguranță financiară, va avea loc ceva uimitor. Nu ne vom mai petrece vacanța pentru a ne recupera după muncă, ci o

---

* N.t. Economia gig reprezintă angajarea contractorilor independenți sau a liber profesioniștilor care prestează servicii la cerere; de obicei, prin intermediul diverselor platforme.

vom folosi pentru a crea un nou tip de muncă unde vom face lucruri la care suntem talentați. Vom avea mai multe idei și vom pune în aplicare multe dintre acestea. Vom face lucruri mai creative și creativitatea noastră va angrena creativitatea. Va genera noi descoperiri în domenii precum știința, va aborda noi direcții în artă, noi mișcări politice și noi surse de creștere economică. Nu banii și investitorii creează noi piețe. O face însă creativitatea inventatorului, imaginația designerului și viziunea fondatorului. Imaginația este cea mai puternică forță de pe planetă. Ideile creează piețe. Imaginația noastră creativă este cea care împinge politica, societatea și lumea afacerilor mai departe.

Ideea venitului de bază este una practică. A fost testată în moduri restrânse în multe locuri. Aceste teste demonstrează întotdeauna că atunci când le oferi oamenilor bani, ei vor face lucruri constructive cu ei. În loc să-i cheltuiască pe băutură, îi investesc în ei înșiși.

Unii spun că venitul de bază nu este un panaceu, dar se înșală. Când nu ai bani și îi primești deodată, rezolvi cele mai critice probleme din viața ta. Banii sunt cea mai bună soluție de fiecare dată când ești lefter, înfometat sau îndatorat.

Ideea venitului de bază este și utopică. A fost propusă de multe ori în trecut, dar nu a fost niciodată implementată nicăieri. Chiar și atunci când testele merg bine, intervine politicul. Cel puțin o dată, în Dauphin, Canada, rezultatele au fost ascunse pur și simplu într-un depozit, fără să fie analizate. Cu o altă ocazie, și anume sistemul *Speenhamland* în Anglia secolului al optsprezece-lea, au fost răspândite știri false ce spuneau că venitul de bază a

pus la trândăvie în masă, când nu a fost nici vorbă de așa ceva.

Venitul de bază este o idee ce se împiedică de bariera bunului simț. Este respins instantaneu, fără prea multă ruminăție. Dar pentru a depăși obstacolul, trebuie să încurajăm un simț „ne-bun”.

Venitul de bază nu o să se întâmple de la sine. Elitele ce posedă mașinăriile nu vor accepta cu ușurință obligația de a-i plăti pe oameni ca să nu muncească. Dreapta se va îngrijora cu privire la moralitatea de a-i plăti pe oameni să nu muncească, iar centrul va urî extremismul acestei idei. Stânga se va îngrijora că este un *Cal Troian* menit să submineze statul bunăstării. Dar venitul de bază este o idee nouă, iar politiciii i-ar prinde bine câteva idei noi acum. Este încurajator că este deja parte a politiciii Partidului Verzilor din Marea Britanie, iar Laburiștilor începe să le surâdă și lor ideea.

La începutul lui 2017, am băut o cafea cu Pat Kane și Indra Adnan. O cunoșteam pe Pat de câțiva ani, de când mi-a luat interviul pentru cartea sa, *Etica Jocului**. Pat și Indra lansau *The Alternative*. Au descris-o ca fiind o platformă politică și nu un partid.

Urma să creeze noi idei politice. Pat și Indra au fost inspirați de *Alternativet*, un partid politic danez de centru-dreapta, care fusese lansat cu câțiva ani mai devreme. *Alternativet* a făcut turul orașelor și municipalităților din Danemarca, desfășurând ateliere sau laboratoare politice unde cetățenii, artiștii și politicienii se puteau întâlni pentru a susține un manifest. S-au descurcat extraordinar de bine la alegerile din 2015, câștigând 4,8% din voturi, alegând nouă deputați și devenind al șaselea cel mai

---

* N.t. The Play Ethic

mare partid. Una din politicile *Alternativet* a fost venitul universal de bază.

Pat și Indra m-au rugat să vin la evenimentul de lansare și să vorbesc despre cum aș vinde ideea venitului de bază. Evenimentul de lansare, „ca între prieteni”, așa cum a fost numit, a fost unul electrizant. Câteva sute de oameni adunați într-un spațiu social de lucru al antreprenorilor la *King's Cross* din Londra. Actori, muzicieni și poeți s-au prezentat pe scenă, iar antreprenorii politici și-au explicat ideile și proiectele. Din când în când, au existat momente când tensiunea creativă se putea tăia cu cuțitul. La un moment dat, părea că s-ar isca o ceartă: doi tineri de culoare se certau. După câteva clipe stântenitoare, a devenit clar pentru toată lumea că erau actori. Cearta lor despre spațiul teritorial dintr-o stație de autobuz s-a încheiat violent. Infracțiunile cu arme albe sunt o problemă arzătoare a Londrei.

Anabelle Macfayden, unul din fondatorii *Flat Pack Democracy*, a vorbit despre cum un grup de vecini și prieteni din orașul Frome din Somerset s-au organizat ca independenți și au preluat frâiele consiliului local. Apoi mi-am prezentat strategia de vânzare a venitului de bază.

Stând acolo, în mijlocul sălii, cu tot publicul grămadă în jur, ținând un microfon la piept, cu prezentarea plină de slogane licărind în spate pe ecrane, mi s-a părut că locul deborda de energie creativă.

Am simțit cercetările mele de o lună despre venitul universal de bază ca pe o ușă pe care nu o văzusem înainte în casă, pe care acum o deschideam pentru a descoperi un tărâm imens plin de povești fantastice. Aici era, în fața ochilor mei, o idee atât de simplă care inspirase oameni pentru această cauză preț de mii de ani, iar eu abia auzisem

de ea. Aici era un mecanism de a-i scoate pe oameni din sărăcie și de a le oferi tuturor o bază mai solidă pe care să își construiască viețile. Era o idee frumoasă, era utopică, dar practică, și era foarte relevantă pentru vremurile noastre.

Pentru a-mi da seama cum să vând venitul de bază, a trebuit mai întâi să identific un beneficiu universal care avea să atragă cât de mulți oameni cu putință. Unii vor susține ideea doar din motive altruiste. Vor vrea să fie generația care a pus capăt sărăciei. Din nefericire, nu mulți sunt cei pe care-i motivează ajutorarea celorlalți. Altruismul și atât nu ar fi de ajuns. De asemenea, ar fi greșit să prezentăm venitul de bază ca fiind caritate; așa cum vom vedea, este un instrument economic puternic, nu o donație.

Când problemele financiare dispar din viața cuiva, ce face acea persoană? Am lucrat recent cu câteva start-up-uri tehnologice. Adesea, fondatorii lor proveneau din medii înstărite. Aveau un venit privat în spate, dar nu-și petreceau viețile în vacanțe, ci demarând afaceri. Am lucrat și cu alte companii din domeniul muzical. Se discuta despre un declin al trupelor provenite din clasa muncitoare pentru că ai nevoie de bani să stai pe tușă un an sau doi. Părea în regulă să vorbim despre ipoteza conform căreia, având un sistem al venitului de bază în funcțiune, ar putea apărea mai mulți antreprenori și mai multe trupe din medii diferite.

Ideea că venitul de bază i-ar elibera pe oameni și i-ar face să se simtă mai creativi, mai aventuroși și mai dornici să-și asume riscuri, să-și urmeze talentele și să investească timp în noi inițiative se simțea ca și cum ar fi un mecanism foarte relevant. La urma urmei, cu toții ne pricepem la ceva.

Se simțea și că o idee necesară. În 2017, la nouă ani după criză, nouă ani de austeritate severă, cu *Brexitul* arătându-se la orizont și niciun semn de recuperare economică solidă, o idee ce ar putea stimula un val enorm de creativitate și spirit de antreprenoriat trebuie să fie relevantă.

Discuția *Alternativet* a fost una productivă și ulterior am descoperit că venitul de bază nu avea să mă elibereze. În loc să merg mai departe, încă ruminam la implicațiile acestei idei, devenind tot mai entuziasmat. Odată ce îți intră pe sub piele, ideea venitului de bază va rămâne cu tine.

Venitul de bază nu va fi ușor de câștigat dar este ceva posibil dacă vasta majoritate alege să vadă conceptul ca pe ceva benefic pentru fiecare dintre cei implicați, nu doar pentru ceilalți.

Ce urmează este o strategie pentru a câștiga, susținerea publicului pentru venitul de bază. Începe cu viziunea că majoritatea oamenilor sunt de părere că venitul de bază este o idee ridicolă. Este vorba de ce trebuie făcut pentru a schimba mentalitatea aceasta. Ar trebui văzută ca pe un manifest organic, ce evoluează constant, care se poate schimba pe măsură ce oamenii îl adoptă.

În prezent există două strategii pentru popularizarea venitului de bază. Prima este utopică: dacă facem asta, eradicăm sărăcia globală. Această abordare spune că venitul de bază ar trebui să fie un drept de bază al omului. Este o abordare atrăgătoare, optimistă și altruistă.

Cealaltă abordare este distopică. Spune că automatizarea va eradica atât de multe locuri de muncă, încât, dacă nu producem un venit de bază, o să ne ducem pe apa sâmbetei. Fără locuri de muncă sau bani, nu va mai cumpăra nimeni produsele fabricate de mașinării și, chiar dacă vor mai

există locuri de muncă, vor fi prost plătite și precare, plus că vor oferi un teren fertil de recrutare pentru neo-fasciști. Venitul de bază este ultima noastră speranță. Alternativa este înapăimântătoare. Așa cum China Miéville a scris la începutul protestelor de la Londra din 2011, „Ei bine, hai să așteptăm ca lucrurile – de fapt, haosul, să aibă loc.”¹

Există un strop de adevăr în ambele viziuni. Sărăcia este lipsa banilor și există multe dovezi ce demonstrează că oamenii răspund cu simț de răspundere când li se dau bani pentru a ieși din sărăcie, în timp ce oamenii blocați în sărăcie se pot lovi de tot felul de probleme sociale. Cu toate acestea, abordarea utopică este prea altruistă. Îi roagă pe oameni să o facă pentru ceilalți. Unii oameni sunt cu adevărat altruști, dar nu este posibil să existe suficienți astfel de oameni pentru a câștiga susținere în masă.

Un sondaj din Regatul Unit despre valorile din anii '90 și 2000 a dezvăluit că aproximativ o treime dintre adulți au spus că viața în Marea Britanie ar fi cel mai bine îmbunătățită dacă s-ar pune comunitatea pe primul loc, știind că și ei, individual, vor avea de câștigat la un moment dat. Două treimi s-au pus pe ei înșiși pe primul loc, știind că și ceilalți vor avea de câștigat ulterior. Două treimi din cetățeni se vor pune mereu pe ei pe primul loc. Singura dată când acest lucru s-a schimbat a fost la mijlocul și spre sfârșitul anilor '90, când Laburiștii au ajuns la putere cu o majoritate zdrobitoare de voturi. Pentru o perioadă scurtă, valorile noastre s-au inversat și două treimi dintre oameni spuneau că sunt altruști, dar asta a durat doar câțiva ani și până la începutul noului mileniu eram înapoi în situația în care două treimi dintre cetățeni se pun pe ei pe primul loc.² Am putea să ne ținem pumnii și să sperăm la o inversare similară a valorilor sau am putea căuta o nouă strategie.

În același timp, abordarea distopică este prea negativă. Campaniile ce promovează frica s-au bucurat de succes limitat când a venit vorba despre schimbarea comportamentelor; de fapt, oamenii sunt mai predispuși să-și consolideze viziunile existente. Campaniile timpurii anti-SIDA i-au speriat pe mulți, au alimentat o atitudine negativă vis-a-vis de grupurile vulnerabile și nu a reușit să încurajeze comportamente pozitive precum sexul protejat. În mod similar, mesajele „Fumatul ucide” de pe pachetele de țigări nu i-au convins pe oameni să se lase de fumat. Într-adevăr, unii spun că doar au încurajat noi acte de răzvrătire, mai exact, de a aprinde prima țigară. Așa cum a scris Richard Klein:

„Țigările nu sunt frumoase în sens bun, dar sunt sublime prin virtutea puterii lor șarmante de a propune ce Kant ar numi o plăcere negativă: O plăcere tenebros de frumoasă, inevitabil de dureroasă, ce se naște din aluzia eternității; gustul infinitului dintr-o țigară stă fix în amărăciunea pe care fumătorul învață să o iubească. Fiind sublime, țigările, de principiu, rezistă tuturor argumentelor direcționate împotriva lor din perspectiva sănătății și utilității. Avertizarea fumătorilor sau a novicilor cu privire la pericole îi atâță și mai mult până pe marginea abisului, unde, precum călătorii ce trec printr-un peisaj elvețian, pot fi exaltați de grandorea subtilă a perspectivelor mortalității deschise de micile terori din fiecare fum. Țigările sunt rele. De aceea sunt bune – nu bune, nu frumoase, ci sublime.”³

Atât Trump, ca președinte al Statelor Unite*, cât și *Brexitul*, au prăpastia abisului în spate. Când mass-media este plină de povești de groază despre ce năpaste ne-ar mai putea paște, unii simt fiori pe șira spinării. Aceiași fiori pe care ți-i dă și un film SF distopic. O lume Cory Doctorov a *Walkaways* conferă o anumită grandoare și entuziasm – aventura noastră *Mad Max* e completată de imprimante 3D. Distopia este prea atrăgătoare pentru a-i convinge pe oameni despre meritele evitării ei.

Mai există o a treia abordare, cea de a dovedi că toți vom avea de câștigat din venitul de bază. Vom beneficia pentru că suntem oameni talentați, avem idei și imaginație, iar venitul de bază este o investiție în creativitate. Din ziua în care venitul de bază va fi implementat, fiecare dintre noi va ști că este asigurat financiar pentru a-și urma visurile. Această abordare este atât altruistă, cât și egoistă în același timp.

Acum ni se pare că venitul de bază este imposibil, dar visele imposibile provoacă imaginația, devin o problemă arzătoare ce necesită răspuns și se rostogolesc devenind o cauză unitară la început, iar mai apoi o mișcare în adevăratul sens al cuvântului; la urma urmei, cu susținere colosale, ele trec printr-o transformare completă și devin un vis complet posibil. Trec de la vise utopice la politică, iar singura întrebare care apare este cât de departe poți merge.

Visele imposibile de odinioară

Sclavia ar trebui interzisă.

Săptămâna de lucru ar trebui limitată
la 70 de ore.

Toți copiii ar trebui să meargă la școală.

---

* N.r. Donald John Trump, cel de-al 45-lea președinte al Statelor Unite (20 ianuarie 2017 – 20 ianuarie 2021)